

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku
Wydział Instrumentalny

Yuting He

Twórczość fortepianowa Juliusza Zarębskiego na przykładzie wybranych utworów. Problemy interpretacyjno-wykonawcze

Promotor: prof. zw. dr hab. Bogdan Czapiewski

Streszczenie

W pracy doktorskiej *Twórczość fortepianowa Juliusza Zarębskiego na przykładzie wybranych utworów. Problemy interpretacyjno-wykonawcze* autorka prezentuje utwory fortepianowe Juliusza Zarębskiego, polskiego pianisty i kompozytora drugiej połowy XIX wieku. Podejmuje próbę analizy czternastu utworów, wskazując na ich związki z twórczością Fryderyka Chopina i Franciszka Liszta.

Autorka oparła swą pracę na źródłach, których poszukiwała na Ukrainie, odwiedzając przy okazji rodzinne miasto kompozytora, a także w Niemczech, Belgii, Chinach i we Włoszech, włączając do bibliografii nie tylko prace w języku polskim, ale także pozycje w języku angielskim, rosyjskim i chińskim. Wykorzystała także własne doświadczenia nabyte podczas pracy nad przygotowaniem omawianych utworów do wykonania koncertowych w 2015 i 2016 roku. W konsekwencji przedstawiła również problemy interpretacyjno-wykonawcze, z którymi zetknie się każdy pianista, podejmujący trud poznania twórczości Juliusza Zarębskiego.

Juliusz Zarębski (1854-1885), urodzony w Żytomierzu na dzisiejszej Ukrainie, był niewątpliwie największym polskim pianistą drugiej połowy XIX wieku. Jego życie było krótkie, żył tylko 31 lat, ale sława i uznanie, które zdobył w całej ówczesnej Europie było niemalże równe sławie i pozycji Fryderyka Chopina. Poprzez studia w Wiedniu i Petersburgu oraz pracę z Franciszkiem Lisztem, jego zdolności, wirtuozeria i potencjał twórczy jako kompozytora głównie utworów fortepianowych, w pełni się rozwinęły. Swoimi występami w największych salach koncertowych i późniejszą działalnością dydaktyczną, wzbudzał uznanie i zachwyt świata muzycznego.

Dysponował ogromnym repertuarem, ale do swych koncertów włączał też pisane przez siebie utwory fortepianowe, z których większość została wydana drukiem jeszcze za jego życia. Do końca pozostawał w wielkiej przyjaźni z Franciszkiem Lisztem, który od czasów studiów w Rzymie był jego mistrzem i mentorem. Często też pierwszym słuchaczem i krytykiem nowych utworów. Styl kompozytorski F. Liszta na równi z tradycją Chopinowską stały się główną inspiracją dla działalności kompozytorskiej Juliusza Zarębskiego.

Pomimo czerpania z tradycji obu wielkich wirtuozów fortepianu i jednocześnie kompozytorów, większość z omawianych w niniejszej pracy utworów Juliusza Zarębskiego prezentuje już w pełni ukształtowany, dojrzały i rozpoznawalny styl kompozytorski. Pole osobistych poszukiwań kompozytora koncentrowało się wokół doskonalenia struktury dzieła, a przede wszystkim pogłębiania ekspresji.

W kontekście oryginalnych dzieł polskich kompozytorów drugiej połowy XIX wieku prace Juliusza Zarębskiego zajmowały bardzo ważną pozycję. Niestety, wiele z jego dzieł zostało utraconych w wyniku II wojny światowej. Te które się zachowały lub zostały odnalezione świadczą o wybitnym talencie ich twórcy, a niektóre, jak chociażby *Kwintet*

fortepianowy *g-moll* op. 34, czy niektóre dzieła fortepianowe, weszły na stałe do kanonu światowej literatury muzycznej.

Autorka wybrała czternaście utworów fortepianowych, z których *Trzy tańce galicyjskie/Trois dances galiciennes* op. 2 przeznaczone są do wykonania na 4 ręce. Utwory te inspirowane ukraińskimi pieśniami i tańcami ludowymi składają się na cykl, który już za życia kompozytora cieszył się tak dużą popularnością, że jego dwie części zostały przez Franciszka Liszta przerobione na orkiestrę symfoniczną i dętą oraz bardzo szybko wydane drukiem. Cykl ten wykonany w Brukseli na otwarcie Nowego Muzeum Instrumentów Muzycznych jest do tej pory najczęściej grywanym utworem Juliusza Zarębskiego na cztery ręce.

Kolejnym utworem omawianym w pracy jest *Kołysanka/Berceuse* op. 22 w dwóch wersjach: As-dur na fortepian solo oraz A-dur na skrzypce i fortepian. Pozostałych pięć utworów, najbardziej reprezentatywnych, zdaniem autorki dla twórczości Juliusza Zarębskiego, które znalazły się w pracy, przeznaczonych jest na fortepian solo. Są to *Wielki polonez/Grande Polonaise* Fis-dur op. 6, cykl pięciu utworów *Róże i ciernie/Les Roses et les Épines. Cinq improvisations* op. 13, *Impromptu-kaprys/Impromptu-Caprice* G-dur op. 14, *Ballada/Ballade g-moll* op. 18 oraz *Tarantela/Tarantelle a-moll* op. 25.

W pierwszym rozdziale pracy przedstawione zostało pokrótce życie i twórczość Juliusza Zarębskiego, a także tło historyczne i kulturowe drugiej połowy XIX wieku. Rozdział drugi poświęcony został analizie czternastu wybranych, wspomnianych powyżej utworów, rozpatrywanych pod względem melodycznym, harmonicznym, rytmicznym, dynamicznym, agogicznym, fakturalnym oraz budowy formalnej.

W rozdziale trzecim omówiono problemy wykonawcze, z którymi może się zetknąć pianista w pracy nad tymi utworami, między innymi mowa jest o sposobach budowania dramaturgii dzieła, prowadzenia nadrzędnej linii melodycznej, która często umieszczona jest w niskim lub środkowym głosie, palcowania i innych trudnościach technicznych.

W zakończeniu znalazły się wnioski, które nasunęły się autorce niniejszej pracy po dokonaniu głębszej analizy utworów i problemów wykonawczych z nimi związanych.

Praca zawiera obszerną bibliografię oraz streszczenia: w języku polskim, angielskim i chińskim. Dołączono do niej płytę kompaktową z kopią pracy oraz drugą z zapisem dzieła artystycznego, które zostało zrealizowane w Sali Koncertowej Akademii Muzycznej w Gdańsku przy współpracy ze Studiem Nagrań. Ponieważ materiał przygotowany w nagraniach okazał się zbyt obszerny, na płycie nie znalazły się *Trzy tańce galicyjskie* na 4 ręce. Obok autorki niniejszej pracy wzięła w nim udział chińska skrzypaczka Zhao Yu.

Pozostaje żywić nadzieję, że praca ta przyczyni się do popularyzacji postaci Juliusza Zarębskiego i szerszego odbioru jego muzyki nie tylko w Polsce, ale również w kraju autorki niniejszej pracy, gdzie muzyka tego twórcy znana jest jedynie fragmentarycznie, bardzo wąskiemu gronu specjalistów, natomiast ogółowi społeczeństwa chińskiego praktycznie nieznana.

Yuting He
何雨婷

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku
Wydział Instrumentalny

Yuting He

**Piano works by Juliusz Zarębski on the example of selected works. The
issues in interpretation and performance**

Doctoral Advisor: Prof. zw. dr hab. Bogdan Czapiewski

Summary

In her doctoral dissertation *Piano works by Juliusz Zarębski on the example of selected works. The issues in interpretation and performance* the author presents the piano works by Juliusz Zarębski, a Polish pianist and composer of the second half of the 19th century. She attempts to analyse fourteen works, emphasizing their links with the works of Fryderyk Chopin and Franciszek Liszt.

The author based her dissertation on the sources she searched for in Ukraine, paying also a visit to the hometown of the composer, as well as in Germany, Belgium, China and Italy, including not only works in Polish, but also in English, Russian and Chinese. She also used her own experience gained while working on the preparation of the discussed works for concert performances in 2015 and 2016. In consequence, the author also presented the issues in interpretation and performance that every pianist who undertakes the effort of becoming acquainted with the work of Juliusz Zarębski will encounter.

Juliusz Zarębski (1854-1885), born in Żytomierz in today's Ukraine, was undoubtedly the greatest Polish pianist of the second half of the 19th century. He lived a short life as he died at the age of 31, but the fame and recognition he gained throughout Europe at that time was almost equal to that of Fryderyk Chopin. As a result of studies in Vienna and St. Petersburg as well as his work with Franz Liszt, Zarębski's abilities, virtuosity and creative potential as a composer of mainly piano works were fully developed. His performances in the largest concert halls and his later teaching activities, brought him recognition and admiration of the musical world.

He could offer an enormously wide repertoire, but his concerts also included his own piano compositions, most of which were published in print already during his lifetime. Until the end of his life the artist stayed close friends with Franz Liszt, who was his master and mentor since Zarębski's studies in Rome. Liszt was also often the first listener and critic of his new works. Liszt's compositional style equally as Chopin's tradition, became the main inspirations for Juliusz Zarębski's in his activities as a composer.

Despite drawing on the traditions of both great piano virtuosos and composers at the same time, most of the works by Juliusz Zarębski discussed in this dissertation present a fully-formed, mature and recognizable compositional style. The field of the composer's personal search focused on improving the structure of the work and, above all, deepening expression.

In the context of the original works of Polish composers of the second half of the 19th century, the works of Juliusz Zarębski occupied a very important position. Unfortunately, many of his works were lost as a result of World War 2. Those that have been saved or have been found form the evidence of the outstanding talent of their creator, and some, such as the *Kwintet fortepianowy g-moll Op. 34 /Piano Quintet in G minor Op. 34* or some piano works, have become a permanent feature of the canon of world music literature.

The author has selected fourteen piano works, of which *Trzy tańce galicyjskie/Trois dances galiciennes* Op. 2 /*Three Galician Dances* Op. 2 are intended to be performed for four hands. Inspired by Ukrainian folk songs and dances, these works form a cycle which was so popular during the composer's lifetime that its two movements were transformed by Franz Liszt into a symphony orchestra and wind orchestra and published very quickly in print. This cycle, performed in Brussels for the opening of the New Museum of Musical Instruments, is so far the most frequently played piece by Juliusz Zarębski for four hands.

Another piece discussed in this work is *Kołysanka/Berceuse/ Lullaby* Op. 22 in two versions: A flat major for solo piano and A major for violin and piano. The remaining five works, the most representative, in the author's opinion, for the works of Juliusz Zarębski, which have been included in this dissertation, are intended for solo piano. These are *Wielki polonez/Grande polonaise* in F sharp major Op. 6, a cycle of five works *Róże i ciernie/Les Roses et les Épines. Cinq improvisations* Op. 13, *Impromptu-kaprys/Impromptu-Caprice* in G major Op. 14, *Ballada/Ballade* in G minor Op. 18 and *Tarantela/Tarantelle* in A minor Op. 25.

The first chapter of the work briefly presents the life and work of Juliusz Zarębski, as well as the historical and cultural background of the second half of the 19th century.

The second chapter is devoted to the analysis of the fourteen selected works, mentioned above, considered in terms of melody, harmony, rhythm, dynamics, agogic, texture and formal structure.

The third chapter discusses the performance issues that the pianist may encounter when working on these pieces, including the ways in which the work's dramaturgy is built up, the superior melodic line that is often placed in a low or middle voice, fingering and other technical difficulties.

The closing summary includes conclusions drawn by the author of this work based on a deeper analysis of the compositions and performance issues associated with them.

The dissertation includes a comprehensive bibliography and summaries in Polish, English and Chinese. It is accompanied by a CD with a copy of the work and a second CD with a recording of the artistic work, which was performed in the Concert Hall of the Academy of Music in Gdańsk in cooperation with the Recording Studio. Since the recorded material turned out to be too extensive, the CD does not include *Trzy tańce galicyjskie* for four hands. Apart from the author of this dissertation, a Chinese violinist Zhao Yu took part in the recording session.

It remains to be hoped that this work will contribute to the popularization of Juliusz Zarębski and a wider reception of his music not only in Poland, but also in the country of the author of this dissertation, where his music is only partially known to a very small group of specialists, while to the general public in China it is practically unknown.

Yuting He
何雨婷

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku
Wydział Instrumentalny

He, Yuting

以选择 Juliusz Zarębski 的钢琴作品为例，来解释演奏中所遇到的问题

Doctoral Advisor: Prof. zw. dr hab. Bogdan Czapiewski

概要 – streszczenie w języku chińskim

本次博士的论文题目为:以选择 *Juliusz Zarębski* 的钢琴作品为例，来解释演奏中所遇到的问题。笔者介绍波兰 19 世纪晚期钢琴家，作曲家 *Juliusz Zarębski* 尝试分析了她的 14 首钢琴作品并强调了他与 F. Chopin 以及 F. Liszt 的作品联系。

笔者通过亲临作曲家的故乡，同时在乌克兰，德国，比利时，中国和意大利寻找博士论文所需要的资料，论文参考的资料不仅包括波兰语，还有英语，俄语以及中文。笔者还借鉴了 2015 年和 2016 年在音乐会上演奏 *Juliusz Zarębski* 作品时的经验，提出了在诠释演奏 *Juliusz Zarębski* 的钢琴作品时所遇到的问题，并让每个钢琴演奏者们能够熟悉理解他的作品。

Juliusz Zarębski (1854-1885)，出生于 Zytomierz (当今的乌克兰)，毫无疑问，他是波兰 19 世纪下半叶最伟大的钢琴家，他只有短暂的生活，31 岁就逝世了，但是他在整个欧洲的认可和知名度几乎与 F. Chopin-肖邦是相同的。*Juliusz Zarębski* 在维也纳和圣彼得堡的学习以及他与 F. Liszt-李斯特的合作，因此，*Juliusz Zarębski* 的能力，精湛技巧和创造潜力主要在他的钢琴作品中得到了充分发展。他在最大的音乐厅演出以及他后来从事的教学活动，使他对音乐世界中产生了认可和钦佩。

他可以提供非常广泛的作品，在他的音乐会中也包括他的钢琴作品，他的大部分作品在一生中已经出版。*Juliusz Zarębski* 自从在罗马学习到逝世一直与他的导师 F. Liszt 保持着亲密朋友的关系，F. Liszt 也经常是他新作品的第一个倾听者和评论家。F. Liszt 的风格与传统意义上的 F. Chopin 风格是一样的，这也是 *Juliusz Zarębski* 在成为作曲创作上的主要灵感。

尽管作曲家同时借鉴了伟大钢琴演奏家和作曲家的传统，在本文选择的作曲家 *Juliusz Zarębski* 的大部分作品都呈现出一种完全成型，成熟以及可识别的创作风格。作曲家在个人搜集领域的重点是改变作品的结构，更重要的是深化表达。

十九世纪下半叶波兰原创作曲家的背景下，*Juliusz Zarębski* 的作品占据了非常重要的位置。不幸的是，由于二战 *Juliusz Zarębski* 的很多作品被烧毁了。但是，那些已经被保存或被发现的作品证明了他创作中杰出的才能，还有一些作品，例如: G 小调钢琴五重奏 Op. 34 或其他钢琴作品，已成为世界音乐文学中的经典。

笔者选择了十四首钢琴作品，其中四手联弹作品: 三首加里西亚舞蹈 Op.2/Trzy tańce galicyjskie/ Trois dances galiciennes Op.2 / Three Galician Dances Op. 2。它受乌克兰民歌和舞蹈的启发，这首作品成为作曲家一生中如此受欢迎的套曲，它的第一，二乐章由 F. Liszt 改编为交响乐团和管乐团，并快速出版。这个套曲在比利时布鲁塞尔举行，用于开放新的乐器博物馆，是迄今为止 *Juliusz Zarębski* 最常演奏的四手联弹作品。

在论文中其他讨论的作品为: 船歌 Op. 22/Kołysanka/Berceuse Op. 22 这首作品分别

为降 A 大调钢琴独奏版本和 A 大调钢琴与小提琴版本。其余选择的五首作品，笔者认为 Juliusz Zarębski 最具有代表性的作品，这些作品都包含在论文中，专门为钢琴独奏而作。这些作品分别是：升 F 大调大圆舞曲 Op. 6 /Wielki polonez/Grande polonaise in F sharp major Op. 6, 五首套曲“玫瑰与荆棘” Op. 13/Róże i ciernie/Les Roses et les Épines. Cinq improvisations Op. 13, G 大调即兴-随想曲 Op. 14 /Impromptu-kaprys/Impromptu-Caprice in G major Op. 14, G 小调叙事曲 Op.18/Ballada/Ballade in G minor Op. 18 和 A 小调塔兰泰拉 Op. 25/Tarantela/Tarantelle in A minor Op. 25.

论文的第一部分简要介绍了 Juliusz Zarębski 的生平和作品，以及 19 世纪下半叶的文化与历史背景。

论文的第二部分致力于分析上面提到的十四个选择的作品，从旋律，和声，节奏，力度，速度，织体和曲式结构的角度来诠释。

论文的第三部分讨论了钢琴演奏者们在处理这些作品时可能遇到的演奏问题，包括作品的戏剧化构建方式，高音主旋律线，也通常置于低音或中音声部，指法和其他技术难题、

最后结语部分包括作者得出的结论，基于对相关的作品和作品演奏中遇到的性能问题进入到更深入的分析。

论文包括了参考文献和波兰语，英语和中文的摘要部分。同时还附有一张带有论文副本的 CD 和一张录音作品的 CD，作品的 CD 录音是在格但斯克音乐学院的音乐厅与录音室合作完成的。由于录制的作品过多，因此 CD 的录音中未包括四手联弹作品 *Trzy tańce galicyjskie Op.2*。录音除了本论文的作者外，还有中国小提琴专业学生赵钰。

希望这项研究将有助于波兰作曲家 Juliusz Zarębski 的普及以及能够让他的音乐不仅在波兰，而且能在笔者的国家广泛的被接受，但他的音乐只有小部分的专业学者知道，可对于中国普通的大众来说，几乎是不知道也不了解的。

Yuting He
何雨婷